

רמב"ן ספר האמונה והבטחון פכ"א

חולו של מועד. ומה שאמר "תן חלק", רמז לנשמה יתירה שיש לאדם בשבת וביו"ט, ואינה מסתלקת בחולו של מועד, ולא במוצאי י"ט לחול אעפ"י שאין חולו של מועד, שלכו איז מברכין על הבשמים במוצאי י"ט. ואלו הח' גמרים מפורשים בתורה. א', שבת קדושת שבת לרבי צדוק הכהן מאמר ב'

נדריס עת

עניין: שבת בראשית אין צריכה קידוש בית דין

קדושת לוי דרוש לפסח

עצמו בזה הבחינה. ובוזה מתורץ קושית התוספות שאין מברכין אחר יו"ט ואין מברכין במוצאי שבת שחל ביו"ט על הבשמים כי ביום טוב יש נשמה יתירה ולכך אין מברכין במוצאי שבת שחל להיות ביו"ט ומה שאין מברכין במוצאי יו"ט עצמו על הבשמים משום שהבחינה שיש לאדם ביו"ט שהוא ע"י התעוררות התחתון יכול אדם לקשר עצמו בו ולכך אין צריך לברך על הבשמים במוצאי יו"ט אבל שבת הוא התעוררות העליון ומכיון שיצא שבת מסתלק התעוררות העליון וא"א לאדם לקשר עצמו בו אם לא בשבת הבא שמגיע התעוררות עליון מחדש ולכך במוצאי שבת מברכין על הבשמים כי באמת בשבת בא הנשמה יתירה לאדם מחמת התעוררות העליון וביו"ט בא הנשמה יתירה לאדם מחמת התעוררות התחתון ונמצא בין כך ובין כך יש לאדם נשמה יתירה ביו"ט לכך אין מברכין במוצאי שבת שחל ביו"ט על הבשמים ואין מברכין במוצאי יום טוב :

קדושת שבת קביעא וקיימא מצד ה' יתברך שקידשו בימי בראשית, וכמו שאיתא (פסחים ק"ז:).^א ואף דשם לענין קביעת זמנו קאי, דאין צריך לקביעת בית דין שאינו תלוי בימי החדש, מכל מקום ממילא משמע גם לענין הקדושה. שהרי מיד בימי בראשית נאמר (בראשית ב ג) ויקדש אותו, שה' יתברך קידשו מעצמו. ומכל מקום משניתנה תורה נצטוו ישראל זכור את יום השבת לקדשו (שמות כ ז), שאף הם צריכים לקדשו מיד בכניסתו משקידש היום. דבתחילת יומא בעי לקדושי כמו שאיתא (פסחים ק"ז:).^ב ואף על פי שעיקר קדושתו מה' בלא פעולת אדם ואתערותא דלתתא כלל. ועל כן נאמר בה בפרשת כי תשא (לא ג) את שבתותי וגו' כי אני ה' מקדשכם. שה' יתברך מקדש גם את ישראל, על ידי השבת שנתן להם, שהוא קדוש. ועל ידי שהם שומרי שבת, גם הם מתקדשים בקדושת השבת. ונמצא השבת מקדש אותם, לא הם אותה. ועל כן נקרא מתנה טובה (שבת י:).^ג שהוא במתנה בלי שום השתדלות אדם, וקאמר אמקרא הנזכר דאני ה' וגו' דמזה משמע שהוא מצד ה' יתברך לבד בלא אתערותא דלתתא. מכל מקום אין זה סותר מצות לקדשו שעל האדם. ואלו היה רק מצד קדושה שמה' לבד הרי היו כל ישראל שוים בהרגשת קדושת השבת כעם ככהן, וכבר נזכר לעיל מאמר א (אות ו) שאינו כן, רק תלוי כפי עבודת האדם בימי החול. והדבר ידוע גם כן לכל אחד כי אין ערך כלל מהרגש ההמונים אשר הוא כמעט כאין, ואין טועמים בקרב לבכם טעם קדושה רק מה

שמתענגים במנוחה ממלאכה ואכילה ושתיה. ואף דגם זה מצוה וקיימו עונג שבת, מכל מקום אין בזה ענין לקדושת היום. ומה שנאמר (שמות לא ג) כי אני ה' מקדשכם, להרגש גדולי ישראל המתקדשים ומטהרים את עצמם וחפצים בקרבת ה', המרגישים בקדושה והתעלות העולמות ביום ההוא, גם בהם אין כולם שוים, וכל אחד כפי מדריגתו והשגתו וכפי הכנתו בימי החול לבוא אל הקודש. דמי שטרח בערב שבת יאכל בשבת (ע"ז ג). שאף על פי שהיום מעצמו קדוש לאדונינו, מכל מקום אין האדם משיג קדושתו אלא כפי מה שהוא כלי מוכן לקבל. ותכלית הבריאה בשביל האדם. העליון ממש. וכפי מה שהאדם מתקדש עצמו מלמטה, כך הקדושה פושטת והולכת בכל הנבראים. ועל כן אף קדושת השבת, הגם דעצם הקדושה מעצמו, מכל מקום גם הוא צריך בני אדם לקדשו, היינו במה שהם יהיו מוכנים לקבל קדושתו, ולהרגיש בחדרי לבכם ומוחם הקדושה הנשפעת בו, בזה יום השבת מתקדש שבא עד תכלית קדושתו. אבל כשאין אדם מוכן לקבל הרי הוא כמי שאינו, מאחר שאין הקדושה מתגלית בלבנות בני אדם, וכל קדושתו הוא ששיגו בני אדם בו מדריגת הקדושה. ועל כן במה שהאדם מכין עצמו לקבל הקדושה, בזה הוא מקדש את יום השבת.

